

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 1555/2023
14.11.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиоца Холдинг систем „ЈАНКО ЛИСЈАК“ АД Београд у стечају, чији је пуномоћник Недељко Марковић, адвокат у ..., против туженог ЈП „ЈУГОИМПОРТ-СДПР“ Београд, чији је пуномоћник Оливер Живковић, адвокат у ..., ради дуга, вредност предмета спора 338.455,79 USD, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 8717/22 од 07.06.2023. године, у седници већа одржаној дана 14.11.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 8717/22 од 07.06.2023. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 3849/22 од 05.10.2022. године, у ставу I изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је обавезан тужени да плати тужиоцу износ од 338.455,79 USD са законском затезном каматом почев од 08.12.2018. године до исплате. У ставу II изреке одбијен је тужбени захтев у делу у ком је тужилац тражио да му тужени на износ од 338.455,79 USD плати домицилну камату за USD почев од 11.01.2008. године до 25.12.2012. године, а од 25.12.2012. године до 07.12.2018. године камату по Закону о затезној камати. У ставу III изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.584.000,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 8717/22 од 07.06.2023. године, преиначена је првостепена пресуда у ставу I и III изреке тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени да тужиоцу исплати износ од 338.455,79 USD са законском затезном каматом почев од 08.12.2018. године до исплате. Обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 414.000,00

динара. Обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 480.000,00 динара

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је изјавио благовремену и дозвољену ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију. Накнаду трошкова је одређено тражио.

Испитујући побијану пресуду у границама прописаним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23 - др.закон), Врховни суд је одлучио да ревизија није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју суд у ревизијском поступку пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, на основу споразума о међудржавном пројекту КОЛ-1 који је СФР Југославија потписала са Републиком Ирак 25.09.1974. године, уговорена је изградња индустријско-хемијског комплекса у Републици Ирак по принципу „кључ у руке“. Наручилац посла је Република Ирак. У циљу извршења тог споразума тужени је, као носилац посла, са више сауговарача закључио Уговор о реализацији Пројекта КОЛ-1 од 18.12.1974. године. Један од сауговарача, за део грађевинских радова и инфраструктуре, био је ГП „Рад“ Београд, који је, како је наведено у уговору, исти закључио у своје име и за рачун својих ОУР и коопераната, међу којима је био и ООУР „Јанко Лисјак“ из Београда и „Светлост“ из Београда. Уговорен је посебан статус ГП „Рад“ у односу на купца. Прописано је да тужени утврђује план организације послова, води преговоре и закључује уговор са купцем, обавља све спољнотрговинске и друге послове у вези предмета уговора итд, за шта му припада накнада према вредности ефективних трошкова који се односе на грађевинске радове и инфраструктуру. ГП „Рад“ преузима задатак да изврши обавезе које су предмет Анекса 6 уз Уговор са купцем. Сауговарачи ће извршити наплату радова по овом Уговору сагласно одредбама Уговора са купцем и Анекса, посебно по одредбама Анекса бр. 6 за радове из грађевинског дела и инфраструктуре. Сва новчана средства која је купац дужан да плати за те радове у смислу Анекса бр. 6 биће уплаћена на рачуне које одреди ГП „Рад“, а по завршеном послу носилац посла ће урадити дефинитивни обрачун стварних и трошкова по калкулативним елементима за чију примену је добио сагласност сауговарача, носилац посла ће да обезбеди наплату и стави на располагање сауговарачима средства која су потребна за уредно извршавање послова, аванса, наплату ситуација, наплату појединих фаза посла како се то утврђује уговором између носиоца посла и купца и посебним планом за поједине сауговараче. Анексом бр. 6 закљученим између ирачког инвеститора као купца и туженог као уговарача, одређено је да ће ГП „Рад“ дејствовати у име уговарача у делу који се односи на грађевинске радове и инфраструктуру. Купац и уговарач су се споразумели да ће ГП „Рад“ ангажовати предузећа „Јанко Лисјак“ и „Светлост“ као своје подуговараоче, те да ће купац платити овим подуговарачима за извођење инсталационих радова. Даље извођачи грађевинских радова и инфраструктуре ће сачинити

подуговоре, а у њима ће уговарач, ГП „Рад“ и његови подуговарачи, овде тужилац и „Светлост“ заменити купца, односно уговарача у овом Анексу.

Споразумом од 10.01.2008. године који је закључен између туженог и Републике Ирак коначно је усаглашен износ неизмиреног дуга Ирака према туженом у складу са уговорима са стањем на дан 31.12.2007. године, те да ће дана 21.01.2008. године Република Ирак исплатити туженом износ који представља 10.25% усаглашеног дуга на који начин ће се Ирак и сви други дужници ослободити свих обавеза из уговора. Тужени је пристао, изјавио и јемчио Ираку у своје име и у име свих ентитета који имају корисничке интересе у било ком уговору (крајњи повериоци) да има пуноважно законско право и овлашћење да приступи овом споразуму и да прими износ који је предмет разматрања овог споразума као потпуну накнаду за отпис свих износа који се односе на уговоре и да у целини изврши разрешење, ослобађање и намирење свих потраживања из уговора. Дописима од 11.03.2009. године и од 07.07.2009. године, упућеним тужиоцу и ГП „Рад“ Београд у стечају, тужени је обавестио наведена предузећа да је на основу Споразума од 10.01.2008. године који је закључио са Републиком Ирак, а за грађевинске радове на Пројекту КОЛ-1, наплаћено 523.996,57 USD на име замењеног дуга. У допису је, између осталог, наведено и то да би по споразуму од 10.01.2008. године ХС „Јанко Лисјак“ припао износ од 393.920,45 USD, да би он требало да се пренесе директно ХС „Јанко Лисјак“, али да није сачињен коначни обрачун свих учесника у послу, те да тужени не може да пренесе наплаћени замењени дуг ни ГП „Рад“ у стечају ни ХС „Јанко Лисјак“ АД Београд. Указано је да ГП „Рад“ у стечају треба или да призна ХС „Јанко Лисјак“ укупан износ дуга утврђеног на дан 31.12.2007. године или да се сагласи да се ХС „Јанко Лисјак“ може директно исплатити износ припадајућег замењеног дуга од стране туженог након сачињавања коначног обрачуна, те да исплату спорног износа може извршити тек по сачињавању заједничког обрачуна групације „Рад“, „Јанко Лисјак“ и „Светлост“. Након тога сачињен је Споразум од 11.09.2018. године, између ПП „Рад“ ДП Београд у стечају, „Јанко Лисјак“ а.д. Београд у стечају и „Светлост“ а.д. Београд, којим су уговорне стране регулисале међусобне односе за наплаћене изведене радове на Пројекту КОЛ-1 у Ираку и учешће сваке од њих у расподели износа од 523.996,57 USD са припадајућом каматом од дана наплате овог износа 2008. године од стране Југоимпорт СДПР Ј.П. Београд. Сагласиле су се да се износ од 523.996,57 USD расподели чланицама према усаглашеном проценту учешћа тако да се овде тужиоцу исплати износ од 338.455,79 USD, што представља учешће од 64,59% увећано за припадајућу камату од дана наплате потраживања па до исплате.

Полазећи од напред утврђеног чињеничног стања првостепени суд налази да су тужилац и „Светлост“ а.д. из Београда, као подизвођачи ГП „Рад“ из Београда, у односу на туженог имали исти статус, те да подизвођачи имају једнака права и обавезе као и ГП „Рад“. Даље налази да је Споразумом од 11.09.2018. године сачињен коначни обрачун за изведене радове на Пројекту КОЛ-1 у Ираку, чију је вредност наплатио тужени, те да су тиме испуњени услови за исплату утуженог потраживања тужиоцу директно. По оцени првостепеног суда, иако тужилац и тужени нису били у уговорном односу закључењем одређеног именованог уговора, као учесници у реализацији наведеног пројекта и на основу касније документације су били носиоци права и обавеза један према другом. Првостепени суд је ценио и истакнути приговор застарелости

потраживања, те је нашао да предметно потраживање није застарело, применом одредбе члана 374. ЗОО, рачунајући прописани рок за застарелост од сачињавања Споразума од 11.09.2018. године између чланица групације о учешћу сваке од њих у расподели износа од 523.996,57 УСД, као услов из дописа туженог од 11.09.2018. године. па је тужбени захтев усвојен.

Другостепени суд не прихвата материјалноправне закључке првостепеног суда у оцени приговора застарелости. Другостепени суд је на становишту да су парничне стране у међусобном правном односу из уговора о комисиону, кога је са туженим закључио ГП Рад и у име и за рачун тужиоца 18.12.1974. године. Утврђена је чињеница да је тужени по основу радова које је извео тужилац, у групи са ГП „Рад“ и „Светлост“, наплатио износ од 523.996,57 УСД. Према одредби члана 780. Закона о облигационим односима, комисионар је дужан положити рачун о обављеном послу без непотребног одлагања и предати комитенту све што је примио по основу посла извршеног за његов рачун. За међусобна потраживања странака из овог уговора примењује се рок застарелости потраживања прописан одредбом члана 374. став 1. Закона о облигационим односима. Имајући у виду да је, према утврђеним чињеницама, тужилац о наплаћеном износу примљеном након салдирања дуга страног инвеститора, и делимичног отписа, од туженог обавештен дописом од 11.03.2009. године први пут, а затим дописом од 07.07.2009. године, другостепени суд закључује да је протекао трогодишњи рок застарелости, јер је тужба поднета 08.01.2019. године. С обзиром на наведено, другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев.

Ревизија тужиоца није основана.

Не могу се као основани прихватити ревизијски наводи да се у конкретном случају трогодишњи рок застарелости рачуна почев од 11.09.2018. године када је закључен Споразум између тужиоца, туженог и ГП „Светлост“, нити се пак у конкретном случају може применити десетогодишњи рок застарелости, прописан за потраживања по основу стеченог без основа.

Наиме, у конкретном случају парничне странке су засновале међусобни облигациони однос, поводом реализације пројекта КОЛ-1 у Ираку у ком је инвеститор држава Ирак, тужени носилац посла, а тужилац непосредни извођач радова кога је у уговорном односу са туженим заступао ГП „Рад“. Другостепени суд правилно правни однос између тужиоца и туженог квалификује као уговор о комисиону, будући да је уговором предвиђено да тужени утврђује план организације послова, води преговоре и закључује уговор са купцем, обавља све спољнотрговинске и друге послове у вези предмета уговора, те да ће тужени као носилац посла да обезбеди наплату и стави на располагање сауговорачима средства која су потребна за уредно извршавање послова, аванса, наплату ситуација, наплату појединих фаза посла како се то утврђује уговором између носиоца посла и купца и посебним планом за поједине сауговораче. Наведене обавезе туженог које је преузео према тужиоцу, одговарају обавезама комисионара у смислу одредбе члана 771. Закона о облигационим односима. Тужени је у своје име, и у име и за рачун свих ентитета који имају корисничке интересе у било ком уговору (крајњи повериоци) примио новчана средства по Споразуму од 10.01.2008. године који је закључио са Републиком Ирак, о чему је известио тужиоца у смислу члана 780. став

1. Закона о облигационим односима наведеним дописима, од кад је био у обавези да припадајући новчани износ пренесе на извођаче радова, између осталог и овде тужиоцу, у складу са одредбом члана 780. став 2. ЗОО. Рок застарелости потраживања тужиоца према туженом је три године у складу са одредбом члана 374. став 1. Закона о облигационим односима како то правилно закључује и другостепени суд. Тужилац је могао да захтева исплату наведеног износа одмах након пријема дописа од 10.03.2009. године, а затим и дописа од 07.07.2009. године, у којим тужени недвосмислено признаје обавезу према тужиоцу у износу од 393.920,45 USD. Чињеница да је тужени у допису захтевао сачињавање заједничког обрачуна групације „Рад“, „Јанко Лисјак“ и „Светлост“, не значи да је тужилац имао право да захтева испуњење обавезе тек по сачињавању наведеног обрачуна. Ово из разлога што је тужилац знао висину свог потраживања која је директно призната од стране туженог, па сачињавање заједничког обрачуна у тој ситуацији има само евиденциони карактер, и не утиче на почетак (нити ток) рока застарелости.

У складу са наведеним, ни квалификовање предметног облигационог односа као уговора о грађењу како то чини тужилац, не би имало за последицу рачунање застарног рока почев од сачињавања коначног обрачуна (како се то иначе чини код уговора ове врсте), јер се не ради о односу инвеститора и извођача. Споразум који су сачинили тужилац и друга два члана групације 11.09.2018. године, којим су у оквиру износа који је тужени наплатио од страног инвеститора међусобно определили своја потраживања према туженом, свакако не може имати значај коначног обрачуна из уговора о грађењу између тужиоца и туженог. Стога, од обавештавања тужиоца од стране да му на име реализације пројекта КОЛ-1 у Ираку припада износ од 393.920,45 USD, у конкретној ситуацији представља полагање рачуна од стране комисионара комитенту, у смислу одредбе члана 780. став 1. ЗОО, који је довољан да тужилац захтева од туженог да му преда припадајући износ који је примио по основу посла извршеног за његов рачун, у наредном периоду од три године, што тужилац није учинио. Такође, не може се прихватити ни аргументација да се на утужено потраживање има применити општи рок застарелости позивом на одредбу члана 210. Закона о облигационим односима. Ово из разлога што су парничне странке биле у уговорном односу поводом реализације поменутог пројекта, па стога непоступање тужиоца по утврђеним споразумима и уговорима може представљати само кршење уговорних одредби, конкретно уговора о комисиону. За износ који је тужени примио постоји правни основ у наведеним одредбама уговора закљученог са тужиоцем и Закона о облигационим односима. Из наведених разлога се на утужено потраживање не може применити десетогодишњи застарни рок по основу правно неоснованог обогаћења.

Према изнетом, правилно је другостепени суд закључио да је потраживање тужиоца застарело, те је тужбени захтев одбио применом одредаба члана 360. Закона о облигационим односима.

Како не постоје разлози због којих је ревизија изјављена, као ни разлози о којима ревизијски суд води рачуна по службеној дужности, Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци.

-6-

Врховни суд је одбио захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка имајући у виду да трошкови настали поводом одговора на ревизију не спадају у нужне трошкове за одлучивање о ревизији.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић